

Beszámoló „A zöld átállás finanszírozása Magyarországon” című kerekasztal-beszélgetésről*

Fazekas Dóra – Molnár Boglárka

„Financing the energy transition in Hungary” (A zöld átállás finanszírozása Magyarországon) címmel rendezett 2022 decemberében online konferenciát a Cambridge Econometrics Hungary a Brit Nagykövetséggel és a Magyar Közgazdasági Társasággal közösen. Számos szakértő és iparági érdekelt fél gyűlt össze az Egyesült Királyságból és Magyarországról, hogy megvitassák a kibocsátások nettó nullára csökkentését célzó energetikai átállás kulcsfontosságú szempontjait Magyarországon. Beszámolónk az online konferencia legfontosabb megállapításait foglalja össze.¹ Írásunk az online kerekasztal-beszélgetések középpontjában álló négy téma köré épül, nevezetesen: (1) zöldkötvény-kibocsátások és szerepük a zöld átállás finanszírozásában; (2) ESG-kockázatok mérése és adatszolgáltatási követelmények; (3) az épületek dekarbonizációja; és (4) a megújuló energiaforrásokra vonatkozó szakpolitikák és támogatások.

Zöldkötvény-kibocsátások és szerepük a zöld átállás finanszírozásában Magyarországon

Az első kerekasztal-beszélgetés témája a zöldkötvények magyarországi kibocsátása volt, valamint szerepük az ország energetikai átmenetének finanszírozásában.

Gireesh Shrimali, az Oxford Sustainable Finance Group átmenet-finanszírozási kutatásainak igazgatója nyitóelőadásában áttekintést adott a fenntarthatósághoz kötött pénzügyi eszközökről. *Kiss-Mihály Norbert*, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Jegybanki Eszköztár, Devizataralék és Kockázatkezelési Igazgatóságának fősztályvezetője a magyar zöldkötvény-piac jelenlegi helyzetéről és a fejlesztését célzó legújabb lépésekről számolt be.

A panelbeszélgetés résztvevői a következők voltak: *Gyura Gábor*, az ENSZ Környezetvédelmi Programja Pénzügyi Kezdeményezésének (UNEP FI) fenntartható finanszírozási szakértője; *Kovács Domonkos*, az Alteo Nyrt. M&A és tőkepiacok

* A jelen kiadványban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, ami nem feltétlenül egyezik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontjával.

Fazekas Dóra: Cambridge Econometrics Hungary, ügyvezető igazgató. E-mail: df@camecon.com
Molnár Boglárka: Cambridge Econometrics Hungary, vezető közgazdász. E-mail: bm@camecon.com

¹ Mind a négy esemény felvétele megtekinthető a következő címen: <https://www.mkt.hu/en/2022/12/16/a-zold-atallas-finanszirozasa-magyarorszagon-visszanezheto/>

vezérigazgató-helyettese; *John Martin*, a Plutus Consulting Group vezérigazgatója és *Pókos Gergely*, az OTP Bank Zöld Program Igazgatóság igazgatója. A beszélgetés moderátora *Végh Richárd*, a Budapesti Értéktőzsde Zrt. vezérigazgatója volt.

A kerekasztal-beszélgetés első témája a magyar zöldkötvény-piac jelenlegi helyzete és az MNB-nek mint a fenntartható finanszírozás úttörőjének szerepe volt. A magyar kormány először 2020-ban bocsátott ki zöldkötvényt. Azóta a vállalati kibocsátások volumene és száma egyaránt dinamikusan nőtt. Két év alatt (2020 novembere és 2022 novembere között) a teljes kibocsátás összege nulláról 2260 milliárd forintra nőtt. Ágazati szinten a zöldkötvények leginkább az ingatlanpiaci, építőipari és feldolgozóipari vállalatokhoz kapcsolódnak. A résztvevők egyetértettek abban, hogy az úgynevezett greenium, azaz az ártöbblet, amely azon alapszik, hogy a befektetők hajlandóak többet fizetni egy fenntartható hatással bíró kötvényért, valóban jelen van a magyar piacon.

A következő részben a résztvevők megvitatták a zöldkötvényekkel és a fenntartható finanszírozással kapcsolatos brit tapasztalatokat. Az Egyesült Királyság már nagyobb előrehaladást ért el a finanszírozás és a fenntarthatósági eredmények összehangolásának előmozdításában. Ezt jól érzékelteti, hogy a zöldkötvények kibocsátása 2013 óta folyik, és az elmúlt öt évben igen dinamikusan növekedett (2021-ben mintegy 1,7 milliárd USD értékben bocsátottak ki fenntartható kötvénytermékeket, ami a 2017-es mennyiség mintegy ötszöröse).

A kerekasztal-beszélgetés során egyértelmű konszenzus alakult ki abban, hogy a zöldkötvények és a fenntartható finanszírozás egyéb formái az elkövetkező években a szokásos üzletmenet részévé válnak. A legnagyobb kihívást az jelenti majd, hogy a jelentéstételi oldalról hiányzik a standardizálás, mivel túl sokféle módszertan áll rendelkezésre. Az új CSRD (fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati jelentéstételről szóló irányelv)² várhatóan támogatni fogja ezt a folyamatot. A másik kihívás a vállalatok alulinformáltsága. Ezt kiküszöbölendő, az éghajlati célok eléréséhez kulcsfontosságú lesz az érdekeltek csoportjainak (így a cégeknek is) az edukálása. Az adatgyűjtés, a standardizálás és a tájékoztatási kötelezettség szintén alapvető szerepet játszik. Ha a zöldkötvények nem eléggé zöldek (vagy azért, mert nem áll rendelkezésre elegendő adat, vagy azért, mert az adatok nem megfelelően kerülnek jelentésre), akkor a károsanyag-kibocsátások ahelyett, hogy megszűnnének, állandósulnak.

² <https://www.carbontrust.com/news-and-insights/insights/corporate-sustainability-reporting-directive-csrd-explained>

Az ESG-vel kapcsolatos kockázatok, mérésük és az ehhez szükséges adatok Magyarországon

A második kerekasztal-beszélgetés témája az ESG-kockázatok azonosítása, mérésük és az adatszolgáltatásra vonatkozó követelmények magyarországi helyzete volt.

Ács Barnabás, a Londoni Értéktőzsde fenntartható finanszírozásért és beruházásokért felelős, globális értékesítési vezetője bevezető előadásában kiemelte, hogy az ESG-kockázatok közé számos kockázattípus tartozik – ezek közül a környezeti tényező az, amely magában foglalja az átállási kockázatot, beleértve a klímaváltozásból, a biológiai sokféleségből adódó és a környezeti körforgás okozta fizikai kockázatokat is. Hangsúlyozta, hogy az ESG-kockázatok rendkívül gyorsan pénzügyi kockázatokká válhatnak.

Szalay Rita, az ESG Capital Solutions igazgatójának vitaindító előadásában a magyar ESG-jelentési gyakorlatról és a fenntarthatósággal kapcsolatos befektetési termékek piaci hiányáról beszélt. Kiemelte, hogy jelenleg kevés fenntarthatósággal kapcsolatos befektetési termék van a hazai piacon, és ezek volumene is nagyon alacsony. Emellett hangsúlyozta, hogy mindenekelőtt a jelentős piaci erővel és befolyással rendelkező vezető vállalatoknak kell megfelelő minőségű adatokat szolgáltatniuk a gyártók, a fogyasztók és a befektetők (azaz valamennyi érdekelt fél) számára.

Az utolsó előadásban *Gwil Mason*, az Egyesült Királyság Pénzügyi Felügyeleti Hatóságának fenntartható finanszírozásért felelős vezető munkatársa az ESG-adatokról és minősítésekről beszélt. Kiemelte, hogy a minősítések hasznosak lehetnek a fenntartható pénzügyi termékek és portfóliók kialakításában, de ami ennél is fontosabb, hogy viszonyítási alapként és referenciaként szolgálhatnak a vállalkozások számára.

A panelbeszélgetés további résztvevői a következők voltak: *Ács Barnabás*, a Londoni Értéktőzsde fenntartható finanszírozásért és beruházásokért felelős, globális értékesítési vezetője, *Márta Irén*, a Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért (BCSDH) ügyvezetője, *Szege György*, a Magyar Bankholding ESG-osztályának vezetője és *Török Zoltán*, a Raiffeisen Bank vezető elemzője. A panelbeszélgetés moderátora *Lukács Ákos*, az Ernst & Young klímaváltozásért és fenntarthatósági szolgáltatásokért felelős partnere volt.

Az élénk beszélgetés során kiderült, hogy gyakran az ESG „E”, azaz a környezetvédelmi szempontok területe a legproblémásabb a mérés és a teljesítmény javítása tekintetében. A nagyobb vállalatok gyakran nem rendelkeznek adatokkal működésük környezeti hatásairól, saját adatgyűjtéseikben pedig azok a vállalatok, amelyekről adatokat lehetne és kellene is gyűjteni, nem ösztönöztek saját működésük mérésére. Az „S” (társadalmi) és „G” (irányítás) szempontok gyakran jobb teljesítményt

mutatnak a minősítésekben és pontozásban, mivel a működés ezen szempontjai könnyebben megváltoztathatók különböző vállalati szabályozások és előírások segítségével, míg a környezeti lábnyom csökkentése gyakran az üzleti működés nagyobb léptékű átalakítását igényelné. A panel résztvevői egyetértettek abban, hogy a közeljövőben három fontos európai szabályozásra kell figyelmet fordítani: a CSRD-re (vállalati fenntarthatósági jelentési irányelv),³ az EU Taxonómia-rendeletére⁴ és az SFDR-re (a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló rendelet)⁵.

A panelbeszélgetés előtt két, az Egyesült Királyságra vonatkozó nyitó prezentáció is elhangzott, amelyek jól előkészítették az Egyesült Királyságra jellemző tapasztalatok megvitatását a megbeszélés során. Nem meglepő módon az egyik legfontosabb megállapítás az volt, hogy az Egyesült Királyság az ESG terén és szabályozásában is előrébb tart már Magyarországnál. Mint a vita során kiderült, az FCA (Financial Conduct Authority, az Egyesült Királyság Pénzügyi Felügyeleti Hatósága) egyik legfontosabb intézkedéseként egy ESG-jelentésekhez használható szabvány adatlap-sablont tett elérhetővé, és javasolta alkalmazását. Az FCA ESG-stratégiájának célja az ökoszisztéma iránti bizalom kiépítése, és ezáltal a pénzügyi termékek minőségének és elérhetőségének növelése.

A megbeszélés egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy mindenképp átláthatóságra van szükség a magyar piacon kialakulóban lévő szabályozásban, különösen az ESG minősítési módszertan tekintetében, hogy érthető és egyértelmű legyen, pontosan mit és hogyan mérnek. Leginkább egy minden érdekelt fél számára egysegített jelentéstételi sablonra és iránymutatásra lenne igény, amelyet mindenki alkalmazhatna a jelentéstétel során, ami lehetővé tenné a jelenleg csak nagyon széttagoltan rendelkezésre álló adatok egységesebb felhasználását és összesítését is.

Az épületek dekarbonizációja és finanszírozása Magyarországon

A harmadik kerekasztal-beszélgetés témája az ingatlanszektor dekarbonizációja, valamint finanszírozási lehetőségei és kilátásai volt Magyarországon.

A panelbeszélgetés nyitóelőadásában *Mizsei Szabolcs*, a Magyar Energiahatékonysági Intézet ügyvezető igazgatója a magyarországi lakóépületek energiahatékonysági fejlesztéseit mutatta be. A második előadásban *Paul Smyth*, a SALIX Finance, az Egyesült Királyságban a közsféra kibocsátásának csökkentésére létrehozott közintézmény stratégiai igazgatója az Egyesült Királyságból vett jó példákat mutatott be

³ <https://www.carbontrust.com/news-and-insights/insights/corporate-sustainability-reporting-directive-csrd-explained>

⁴ https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

⁵ <https://www.eurosif.org/policies/sfdr/>

arra, hogy hogyan lehet energiatakarékosságot elérni az épületek fűtési rendszerének átalakításával és megfelelő szigeteléssel.

A panelbeszélgetés résztvevői voltak: *Ámon Ada*, Budapest Főváros Főpolgármesterének klímaügyi főtanácsadója, *Balogh László*, az ingatlan.com vezető gazdasági szakértője, *Barta Zsombor*, a Magyar Környezettudatos Építés Egyesületének elnöke és *James Hooton*, a UK Green Finance Institute programigazgatója. A moderátor *Horváth Áron*, az az ELTINGA Ingatlanpiaci Kutatóközpont vezetője volt.

A panelbeszélgetés négy érdekes témára összpontosított: (i) a magyar épületállomány jelenlegi energiafelhasználása és hatékonysága; (ii) az ezekkel kapcsolatban elérendő célok; (iii) az átállás finanszírozási lehetőségei az ingatlanszektorban; és (iv) a dekarbonizációhoz szükséges potenciális pénzügyi innovációk.

A panelbeszélgetés során kiderült, hogy Magyarországon jelenleg a felhasznált energia 40 százalékát az épületek és használói fogyasztják, és a magyar otthonok 60 százalékkal több energiát használnak fűtésre, mint az uniós átlag. A résztvevők ugyanakkor rámutattak arra, hogy ezek a magas arányok jelentős piaci lehetőséget is hordoznak magukban. Például, mint arra az egyik résztvevő rávilágított, az energiafogyasztás felére lenne csökkenthető pusztán az épületek energiahatékonyságának javításával – ezért rendkívül fontos a mélyfelújítások ösztönzése, amelyek révén jelentős energiamegtakarítás érhető el.

Bár a hazai épületek energetikai minősítése uniós elveken alapul, a módszertan országonként eltérő lehet, ami megnehezíti a nemzetközi összehasonlítást. Mindazonáltal a ténylegesen energiatakarékos lakások aránya Magyarországon nagyon alacsony, a teljes állomány kevesebb mint 10 százalékát teszi ki. A nyilvánosan elérhető adatok hiánya számos további gondot okoz, és nehezíti, hogy pontos képet kapjunk a magyar lakáspiac helyzetéről. Az adatok hiányossága mellett nagyobb akadályt jelent, hogy a gyenge energiahatékonyságú lakóingatlanok felújítására nem jut állami pénz, miközben a magyar lakosság nagy részének nincs megtakarítása a kulcsfontosságú energiahatékonysági felújítások elvégzésére. A magyar lakásállomány költséghatékony szintre történő felújításához feltételezhetően mintegy 20 ezer milliárd forintra, azaz a magyar GDP mintegy harmadára lenne szükség. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a klímacélok eléréséhez és az energiaszegénységben élők helyzetének javításához a források gyors és célzott mozgósítására lenne szükség, ideális esetben a magánszféra és a közszféra közötti partnerség formájában.

A beszélgetés rávilágított arra is, hogy a magyarországi épületek korszerűsítésének és karbonsemlegességének problémája alapvetően egyértelmű infrastrukturális kérdés, ezért nagyszabású infrastrukturális beruházásokra van szükség, amihez elengedhetetlenek a költségvetési források. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a szakpolitikai intézkedések gyakorta szűklátókörűek az ágazatban, míg a tartós

eredményekhez szisztematikusabb megközelítésre és tervezhető, hosszabb távú programokra lenne szükség.

A megújuló energiaforrásokra vonatkozó intézkedések és támogatások Magyarországon

A negyedik, egyben záró kerekasztal-beszélgetés témája a megújuló energiaforrásokra vonatkozó intézkedések és támogatások magyarországi helyzete volt.

A panelbeszélgetést *Borbély Ede*, a MOL-csoport megújuló energiaforrásokért és energiahatékonyságért felelős vezetője nyitotta meg, aki bemutatta, milyenek a piaci kilátások a zöldáram-termelésben a vállalkozások nézőpontjából a közép-kelet-európai régióban. A beszéd egyik legfontosabb üzenete az volt, hogy a legzöldebb energia az az energia, amelyet nem fogyasztunk el, ezért kulcsfontosságú, hogy energiahatékonysági beruházásokra összpontosítsuk az erőforrásokat. E téren például a MOL-csoport élen jár a piacon, és az utóbbi időben egyre nagyobb hangsúlyt fektet az ilyen irányú tevékenységekre.

Második előadóként *Simone Cooper-Searle*, az Egyesült Királyság Vállalkozáspolitikai, Energiaügyi és Ipari Stratégiai Minisztériumának (BEIS) hidrogénstratégiáért felelős vezetője bemutatta, hogy az Egyesült Királyság miként képzelel el a hidrogén szerepét a kibocsátások nettó nullára csökkentésének stratégiájában. Az Egyesült Királyság célja, hogy 2030-ra 10 GW alacsony szén-dioxid-kibocsátású hidrogéntermelő kapacitással rendelkezzen, amelynek fele a hidrogén elektrolitikus előállításából (zöld hidrogén) származik majd. A hidrogén jelentős szerepet fog játszani az Egyesült Királyság zöld átmenetében, hogy – a stratégia szerint – 2050-re a végfelhasználásra szánt energia 20–35 százalékát fedezze. Az első termelési projekteket a felmerülő további működési költségek támogatásával (különbözeti szerződésekkel) és CAPEX-társfinanszírozással támogatják, és arra számítanak, hogy 2025-re már 2 GW kapacitású termelés épül vagy üzemel.

A panelbeszélgetés résztvevői a következők voltak: *Aszódi Attila*, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézetének egyetemi tanára, *Edward Jones*, az Energy UK senior menedzsere, *Simon Anita*, az Alteo Group fenntarthatóságért és körkörös gazdaságért felelős vezérigazgató-helyettese, valamint *Szabó László*, a Budapesti Corvinus Egyetem Regionális Energiagazdasági Kutatóközpont (REKK) vezérigazgatója. A panelbeszélgetést *Claudia Patricolo*, a CEEnergyNews főszerkesztője moderálta.

A panel résztvevői egyetértettek abban, hogy – különösen a jelenlegi energiaválság tükrében – az ellátási biztonság a megújuló energiaforrások területén is az egyik legfontosabb szempont. A megújuló energiaforrások további fejlesztése szempontjából a pénz és az idő lesznek a döntő tényezők, kulcsfontosságú ugyanakkor az

energiaforrások diverzifikációja is. Magyarországon a megújuló erőforrásokra vonatkozó beruházások az elmúlt években szinte kizárólag a napelemekre koncentráálódtak. A résztvevők egyetértettek abban, hogy az atomenergia, amely a dekarbonizáció témájában ugyan környezetvédelmi szempontból némileg ellentmondásos és vitatott, ugyancsak kulcsfontosságú a hosszú távú karbonsemlegesség szempontjából, mivel stabil alapellátást biztosít az ipar növekvő energiaigényéhez.

A vita során a legfontosabb megállapításként világossá vált, hogy a műszaki szempontok ténylegesen korlátozhatják a megújuló energiaforrások bővítésének lehetőségeit: a megújuló energiaforrások elterjedésének szélesítése nem lesz lehetséges a szükséges szabályozási rendszerek javítása, jelentős hálózati fejlesztések és a tárolókapacitások nagyszabású fejlesztése nélkül. Ugyanakkor a kereslet oldali intézkedéseknek is fontos szerepük lesz: Spanyolország és Portugália példája például azt mutatja, hogy a megújuló energiaforrások termelői nem kérnek támogatást, mégis fizetnek azért, hogy hozzáférjenek a hálózathoz.

A finanszírozás vonatkozásában az Egyesült Királyság részéről az egyik legfontosabb tanulság/javaslattétel az volt, hogy a kormánynak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy saját országhoz tartozókat a lehető legalacsonyabb szinten tartsák. Ez a rendelkezésre álló megújulóenergia-támogatási sémák meghatározott feltételeinek előzetes bejelentésével és betartásával történhet; a szakpolitika és a szabályozás stabilitása, valamint a következetes adórendszer kulcsfontosságú a befektetők és a piac más szereplői számára is. A köz- és magánszféra közötti partnerségeknek (Public-Private Partnerships, PPP) központi szerepet kell játszaniuk a piac további fejlesztésében és a beruházások fellendítésében.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy az energiahatékonysági intézkedések és fejlesztések nemcsak szükségesek, hanem elkerülhetetlenek is a klímacélok eléréséhez. A résztvevők a megbeszélés során arra a következtetésre jutottak továbbá, hogy a távfűtési rendszerek dekarbonizációja és a geotermikus kapacitások fejlesztése nagyon komoly lehetőségeket rejt magában Magyarországon – mind pénzügyileg, mind a zöld átmenet szempontjából.

Az utolsó panelbeszélgetés moderátora, *Claudia Patricolo*, a CEEnergyNews főszerkesztője négy C-vel foglalta össze a vita tanulságait. *Commitment*, azaz elkötelezettség: erre van szükség ahhoz, hogy a kulcsfontosságú érdekelt felek (a kormány, az iparági szereplők, illetve a fogyasztók) egyaránt megértsék, hogy az energiaátalakításban fontos és szükséges az aktív szerepvállalás. *Cooperation*: együttműködésre van szükség a különböző szereplők részéről, hogy együtt dolgozzanak a közös célok elérése érdekében. A harmadik a *Cost-efficiency*, azaz költséghatékonyság, ami kulcsfontosságú lesz ahhoz, hogy a kitűzött célok mögötti üzleti érdekek érvényesüljenek. Végezetül pedig e megoldások kombinációja (*Combination*) szükséges a tiszta energiára történő átállás tényleges megvalósulásához.